

“Duurzame techniek écht marktrijp”

De installatiebranche staat volop in de spotlights. Installatiebedrijven bezitten de sleutel voor het slagen van de energietransitie, en daar ontwikkelt de industrie producten voor. De jury van de VSK Awards ziet weliswaar geen doorbraaktechnieken bij de inzendingen, maar constateert meer dan ooit dat de innovaties van de industrie marktrijp zijn.

De jury van de VSK Awards, onder voorzitterschap van Doekle Terpstra, heeft de inzendingen van standhouders van de VSK beoordeeld op basis van innovatie, oplossingsgerichtheid, praktische toepasbaarheid, sociale impact, duurzaamheid en economisch rendement. Uit de inzendingen zijn negen producten genomineerd, die allemaal op de komende VSK te zien zijn. De 25^e editie van de VSK wordt van 17-20 mei gehouden in de Jaarbeurs in Utrecht.

De jury bestaat uit:

- Juryvoorzitter: Doekle Terpstra – voorzitter Techniek Nederland
- Lars Boelen – onafhankelijk duurzaamheidsadviseur
- Claudia Bouwens – programmaleider kennisoverdracht en stimulering Lente-akkoord
- Eddy Buiting – hoofdredacteur Installatie en Installatie.nl
- Marco Lammers – bedrijfsopleider Energiewacht
- Theo Ockhuijsen – innovatie-expert, directeur Innovatie Express & BIMpuls
- Harm Valk – partner en senior adviseur Nieman Raadgevende Ingenieurs
- Martijn Verspeek – eigenaar Installatiebedrijf Verspeek

De inzendingen voor de VSK Awards laten zien dat de installatiebranche in beweging is. De installatiewereld staat voor belangrijke uitdagingen. Ingegeven door de maatschappelijke en de politieke uitdagingen, maar ook interne uitdagingen, zoals mensen opleiden en kennis delen.

Publieksfavoriet

Uit de inzendingen zijn in drie categorieën negen inzendingen genomineerd. Via de website van VSK krijgt iedereen de kans om uit de nominaties een publieksfavoriet toe te kennen. De prijzen worden uitgereikt bij de opening van de vakbeurs, op dinsdag 17 mei in het Kennistheater in Hal 10.

De jury constateert dat veel fabrikanten de urgentie van de klimaatambities onderschrijven. Er wordt samengewerkt in de keten. Daarnaast wordt er goed nagedacht over hoe product vernieuwingen een directe rol kunnen spelen in energiebesparing, CO₂-reductie, verbetering van het binnenklimaat en het ondersteunen van de vakmensen die het allemaal moeten realiseren.

Wel constateert de jury dat de branche voortborduurde op bestaande technieken. Een echte doorbraak zit dit jaar niet bij de inzendingen. Daar staat tegenover dat de gepresenteerde innovaties dusdanig doorontwikkeld zijn, dat ze marktrijp en direct toepasbaar zijn. En daar is Nederland én de installatiebranche mee geholpen, gezien de torenhoge ambities van het nieuwe kabinet om veel meer woningen te bouwen en miljoenen woningen te verduurzamen.

Alle trends komen samen

Alle trends van de komende VSK komen samen in de inzendingen. Denk hierbij aan gasloze nieuwbouw, energetische verbetering van miljoenen woningen en verbetering van het binnenklimaat in gebouwen. Ventilatietechniek staat, mede dankzij de aandacht voor de bestrijding van Covid 19, volop in de belangstelling. Het gezonde gebouw staat hoger dan ooit op de agenda. En ook daar heeft de installatiebranche de kans om een belangrijke rol te vervullen. Met het digitaliseren en integraal aanvliegen van bouwtechniek ontmoeten vele disciplines van het installatie- én bouwvak elkaar.

Uitdaging in bestaande bouw

De energietransitie biedt de markt veel uitdagingen en routes. De markt gaat alternatieven bieden voor de klassieke gasgestookte installatie. Wat deze VSK-editie opvalt, zijn de doorontwikkelingen op het gebied van warmtepompen, een belangrijke route naar een duurzame gebouwde omgeving. De nieuwe geluidseisen voor buitendelen hebben de markt uitgedaagd: stillere systemen, maar ook technieken waarbij de warmtepomptechniek volledig naar binnen verhuist. Daarnaast is de jury blij met de toepassing van meer milieuvriendelijke koudemiddelen door fabrikanten. Samen met de verhoogde subsidies vanaf 2022 is de warmtepomp klaar voor een doorbraak in de bestaande bouw en dat is broodnodig. Op het gebied van warmtenetten ziet de jury vooral veel ontwikkelingen in lagetemperatuurnetten en de bemetering ervan. Voor wat betreft de ontwikkeling van de route waterstof in de gebouwde omgeving heeft de markt op dit moment de handen vol aan tests met de vernieuwingen die twee jaar geleden op de VSK te zien waren. Geen grote ontwikkelingen op dat front.

Conceptueel en integrale samenwerking

Een andere lijn die zich doorzet zijn de zogeheten concepten, zoals skids en installatiemodules: dit zijn doorontwikkelde integrale technische systemen die slimme combinaties vormen tussen technieken, maar ook laten zien dat samenwerken loont. Opdrachtgevers en installateurs worden technisch ontzorgd, en complete renovatie- en nieuwbouwvraagstukken voor wat betreft de installatietechniek worden uitgevoerd met kant-en-klare, goed opschaalbare oplossingen.

Digitalisering en monitoring

Het meten en borgen van de installatiekwaliteit kan steeds beter: systemen zijn meer plug & play, en bieden gebruikers gegarandeerde zekerheid. De nieuwe techniek is slim: monitoren en beheren kan op afstand, de gebruiker zit net als de installateur aan de knoppen, en de monteur heeft zijn smartphone als nieuwste gereedschap. De Wet Kwaliteitsborging gaat de kwaliteit van het geleverde werk straks vastleggen. Daar moet ook de installateur zich op voorbereiden.

Grote zorgen om instroom vakmensen

Een van de grootste zorgen is instroom en behoud van vakmensen. Of het nu gaat om loodgieters, werkvoorbereiders, warmtepompmonteurs of BIM-engineers; over de gehele breedte kampt de sector met een schrijnend tekort aan mensen. Het doet de jury daarom wel deugd dat in de inzendingen veel aandacht wordt besteed aan het welbevinden van de monteur. Deze wordt op veel fronten ontlast: met slimme ondersteuning, kennis, opleiding, maar ook ontwikkelingen op het gebied van prefabricering. De vakman is het goud van de installatiebranche, en dat moeten we koesteren. Sterker nog: nieuwe technieken en producten moeten als een magneet werken op jongeren: de installatiebranche is hightech en digitaal.

VSK Awards: spotlight op productvernieuwing

De VSK Awards worden tweejaarlijks uitgereikt in het kader van installatievakbeurs VSK (17-20 mei 2022 in Utrecht). De nominaties en winnaars van de vakprijzen worden toegekend door een vakjury in 3 categorieën. De inschrijving en jurering van de Awards heeft plaatsgevonden in de laatste maanden van 2021, voordat de beurs verplaatste naar 17 tot 20 mei. Via www.vsk.nl krijgt iedereen de kans om uit de nominaties een publieksfavoriet toe te kennen. De prijzenuitreiking is op dinsdag 17 mei, bij de opening van de vakbeurs. De VSK Awards worden mede mogelijk gemaakt door het vakinformatiemerk Installatie.nl, mediapartner van VSK-organisator Jaarbeurs.

Dit zijn de genomineerden voor de VSK Awards 2022

Categorie: Energietransitie

Triple Solar – PVT Warmtepomp

Deze nieuwe warmtepomp werkt samen met PVT-panelen op het dak, die zowel thermische energie als zonnestroom opwekken. Het lamelvormige thermisch deel van het paneel onttrekt energie uit de buitenlucht. De combinatie tussen zonlicht en buitenlucht als bron, en de compacte nieuw ontworpen warmtepomp op propaan (R290) maken het mogelijk om ook bij strenge vorst (tot -20 °C) aanvoertemperaturen tot 70 °C te realiseren. De warmtepomp leent zich voor nieuwbouw, waarbij het apparaat ook een koelfunctie heeft. Voor de renovatie is deze warmtepomp te combineren met de huidige cv-ketel en bestaand afgiftesysteem.

Juryoordeel

Een nieuwe compacte toepassing die breed en modulair toepasbaar is: van appartement in de nieuwbouw tot vrijstaande bestaande woning. Het feit dat met de techniek ook tussenstappen (hybride) gezet kunnen worden en de mogelijkheid bestaat tot koeling voor de nieuwbouw, ziet de jury als een pré. De techniek tackelt bovendien een belangrijke consequentie van de klassieke lucht/water-opstelling: de buitenunit. Het PVT-paneel als bron van duurzame techniek ziet de jury als een blijvertje in de energietransitie. Prima doorontwikkeling dus.

Nathan – Energie uit damwanden

Nathan heeft met damwandspecialist Gooimeer een concept ontwikkeld waarbij collectoren zijn toegevoegd aan damwanden. Deze kunnen geplaatst worden wanneer een kademuur wordt gerenoveerd. De kades vormen de bron voor een brine/water-warmtepompen. Deze geactiveerde damwanden zijn aangesloten op verdelers en afgevuld met een water/glycolmengsel. Met dit systeem, dat in Nederland voor het eerst in Enkhuisen is toegepast, kan een collectieve energievoorziening gemaakt worden die qua rendement niet onderdoet voor een bodemgebonden warmtepompsysteem.

Juryoordeel

De jury vindt dit een fraaie out-of-the-box oplossing van gedreven 'uitvinders' die zoeken naar nieuwe toepassingen en oplossingen met een hoge sociale impact. Bewezen techniek rondom aardwarmte en aquathermie in een nieuw jasje. Nederland heeft honderden kilometers kade die op deze manier gebruikt kan worden om bij te dragen aan de energietransitie naar duurzaam. Denk bijvoorbeeld aan de verduurzaming van grachtenpanden, waar boren of het plaatsen van buitendelen uit den boze is. Hoewel elke toepassing maatwerk is en veel om het lijf heeft, looft de jury het innovatieve denken in dit concept.

Itho Daalderop: -warmtepomp Vincent

De warmtepomp Vincent van Itho Daalderop is een speciaal voor de Nederlandse markt ontwikkelde lucht/water-warmtepomp met een vermogen van 4,5 kW. Deze kan als hybride, of met een voorraadvat als all-electric toepassing worden geïnstalleerd. Vincent is een monoblock warmtepomp voor binnenopstelling. De warmtepomp heeft dus geen buitenunit. De buitenlucht wordt aangevoerd en afgevoerd met thermisch en dampdicht geïsoleerde leidingen met een diameter van 250 mm. Het toestel is uitgerust met een communicatieprint, zodat hij smart-grid ready is.

Juryoordeel

Een mooi voorbeeld van een toegankelijk, breed toepasbaar en marktrijp product voor verschillende fases in een stapsgewijze verduurzaming. De grote plus: geen buitenunit, dus ook geen mogelijk gedoe met opstellingsplaats en geluid. Een compacte Nederlandse warmtepomp die klaar is voor opschaling. Vincent heeft met propaan een milieuvriendelijk koudemiddel. Ook de bijmenging van de retourlucht van mechanische ventilatie is een rendementsverhogend aspect. Vincent is verder dan de concurrentie. Het is voor corporaties en particulieren een duidelijke, concrete, pasklare oplossing om gas te geven in de transitie naar duurzaam. Een andere pre: het toestel is klaar voor slimme functionaliteiten voor een smart-grid omgeving. Aandachtspunt is de geluidsproductie binnenshuis.

Categorie: Gezond en comfort

Renson – Sense

Sense is een compacte, slimme binnenluchtkwaliteitsmonitor. Het apparaat geeft zicht op 6 binnenluchtkwaliteitsfactoren (koolstofdioxide, vocht, vluchtige organische stoffen, geluid, licht en temperatuur) en houdt continu de binnenluchtkwaliteit bij. Via een mobiele applicatie en een gratis dashboarding service voor professionele gebruikers, worden live en historische gegevens getoond. Dit geeft gebruikers volledig inzicht over de binnenluchtkwaliteit. Wanneer de sensoren overschrijdingen van de grenswaarde meten, is dit in kleur zichtbaar.

Juryoordeel

De binnenluchtkwaliteit is op dit moment een hot item. Daar haakt deze inzending slim op in met een product dat qua functionaliteit en uiterlijk past bij de huidige tijd. Het belang van het meten en signaleren van veranderingen in het binnenklimaat neemt alleen maar toe. De

jury vindt het dan ook belangrijk om deze techniek onder de aandacht te brengen van de branche en publiek. Dit 'zesde zintuig' draagt bij aan het dichten van de kloof tussen de kwaliteit van het binnenklimaat en actief handelen. De Sense stuurt geen techniek aan, maar zorgt wel voor bewustwording voor de gebruikers, en dat is een niet te onderschatten stap naar gezonde woningen, kantoren en scholen.

Itho Daalderop – HRU 400 QuattroZone

De HRU 400 QuattroZone is een balansventilatietoestel met vier plug & play zonekleppen op de unit of in het kanaal. Met dit toestel kan slim en eenvoudig gezoneerd en vraaggestuurd geventileerd worden op zowel de toevoer als de afvoer. Naast de woon- en slaapzone kunnen ook keukens en natte ruimten afzonderlijk geventileerd worden. Om elke zone op de juiste manier te ventileren zijn CO₂-sensoren en een interne vochtsensor toegepast. De unit is licht, bestaat uit weinig onderdelen en is op verschillende manieren te plaatsen waardoor hij erg flexibel is. Het toestel heeft een service-app voor inbedrijfstelling en inregeling. De zonekleppen hebben een eenvoudig kliksysteem, worden gevoed vanaf de HRU 400 en communiceren draadloos met de vochtsensor en CO₂-sensoren.

Juryoordeel

De jury vindt dit een goede doorontwikkeling van een gezoneerd ventilatiesysteem met warmteterugwinning voor de woning(project)bouw. Op deze manier kan in een luchtdicht gebouw een optimaal binnenklimaat worden gecreëerd waarbij er een gezonde balans is tussen comfort en energiebesparing in de verschillende zones. Zoneren op afvoer is een logische innovatie.

Dat fabrikanten sturen op installatiegemak en eenvoudige inregelbaarheid van kleppen, vindt de jury eveneens een goede ontwikkeling. Want juist op het gebied van inbedrijfstellen en juiste werking van ventilatiesystemen blijkt er nog wel eens een kloof te zijn tussen ontwerp-specificaties en de praktijk. Wel vraagt de jury zich af of een vochtsensor in de centrale afzuigunit voldoende werkt.

Zehnder – ComfoClima en Thermal Shield

De ComfoClima is een lucht/lucht-warmtepomp die koelt en verwarmt met verse buitenlucht. Dit in tegenstelling tot klassieke lucht/lucht-warmtepompen die lucht circuleren. Het toestel past bovenop het balansventilatietoestel met warmte- of koudeterugwinning, en kan zo extra verwarmings- en koelvermogen toevoegen aan de woning. Het systeem wordt conceptueel gecompliceerd door het nieuwe geïsoleerde Thermal Shield luchtverdeelstelsel. Deze zorgt ervoor dat de duurzaam verwarmde of gekoelde lucht vrijwel zonder verlies van temperatuur op de juiste plek in huis.

Juryoordeel

De lucht/lucht-warmtepompen is een gangbare techniek om te koelen. In tegenstelling tot klassieke airconditioning wordt nu lucht van buiten in de woning gebracht, en daarmee is binnen een frisse neus halen nu mogelijk. Koelen met ventilatielucht ziet de jury als een energiezuinige en gezonde troef in de groeiende behoefte aan koeling in woningen. Daarnaast is het ontbreken van een buitendeel een pre. Wanneer de lucht/lucht-

warmtepomp de combinatie zoekt met een ventilatietoestel met warmteterugwinning en het nieuwe verdeelsysteem, ontstaat een mooi duurzaam concept voor verwarming, koeling, ventilatie én efficiënte distributie. Wel wijst de jury er op dat de waardering van deze techniek in de regelgeving (nog) onduidelijk is.

Categorie: Installateurszaken

Ubbink Nederland – Ventus – geïsoleerde dakdoorvoer

De Ventus is een nieuwe geïsoleerde dakdoorvoer voor een optimale aan- en afvoer van ventilatielucht. De isolatiewaarden van het dak blijven behouden door de luchtdichte afwerking. Daarnaast onderscheidt de Ventus dakdoorvoer zich door het installatiegemak. Slechts een minimale dakdoorbreking is nodig. Door de haakse dakdoorvoer kunnen leidingen direct langs het dakbeschot worden gemonteerd. De Ventus is zowel voor hellende als platte daken en heeft een traploze afstelling, waardoor je de afvoer altijd recht op het dak plaatst. Bovendien wordt de Ventus geleverd in alle gangbare kanaalmaten en is het een complete oplossing inclusief indekdeel en glijschaal of plakplaat.

Juryoordeel

Een ogenschijnlijke eenvoudige, maar doordachte doorontwikkeling. Ubbink heeft volgens de jury goed gekeken naar de praktische struikelblokken bij dit detail en komt de monteur echt tegemoet. Zo is de luchtdichtheid van het dak vaak het kind van de rekening in de afstemming tussen bouwer en installateur. Door de haakse doorvoering beugel je eenvoudig de geïsoleerde leidingen langs het dakbeschot. Zo bespaar je bovendien binnenruimte. Het product is voorzien van BIM-modellen en Stabu-teksten maar ook voorzien van montagevideo's en checklist zodat vaklui aantoonbare kwaliteit kunnen leveren.

Geberit – FlowFit

Geberit FlowFit is een nieuw compleet perssysteem voor drinkwater en cv. Dankzij de draaibare fitting kan de installateur zelf de handigste perspositie bepalen. Deze posities zijn beschikbaar in stappen van 45°. De monteur hoeft de fitting niet meer volledig te omsluiten met de persbek: het gereedschap hoeft alleen nog op de zijdelings geplaatste persindicator te worden gepositioneerd. Hierdoor is het mogelijk om ook in hoeken of krappe plekken makkelijk en veilig te werken. Grootste voordeel is dat er met slechts twee persbekken met alle 8 diameters (d16 t/m d75) gewerkt kan worden. De monteur hoeft ook niet meer te ontbramen of te kalibreren.

Juryoordeel

Een praktische toevoeging aan het complete pallet van vernieuwde perssystemen voor drinkwater en cv. Er is goed gekeken naar praktische struikelblokken die monteurs ervaren: de krappe ruimtes en de persbekken die je bij je moet hebben. Daarnaast is de jury blij met de blijvende aandacht voor doorstroming, hygiëne en de garantie dat verbindingen ook echt dicht zijn. Goede doorstroming zorgt voor minimaal drukverlies. Het maakt kleinere diameters, kortere doorlooptijden en lager watervolumes mogelijk, en leidt tot minder stagnatie.

Sortimo Nederland B.V. - ProClick gereedschapsriem en gereedschapstassen

Het ProClick systeem van Sortimo bestaat uit een riem, een houder en gereedschapstassen die monteurs, afhankelijk van hun werkzaamheden kunnen meenemen naar de klus. Gereedschappen en materialen kunnen vanuit de bus op het lichaam worden gedragen en op de werkplek weer afgekoppeld worden van de riem. Alles wat op het werk nodig is kan met één handbeweging vanuit de gereedschapstas aan de riem worden bevestigd. Daarvoor is een slimme haak en houder ontwikkeld. De werkset past perfect bij de bedrijfswageninrichting en andere opbergmogelijkheden van Sortimo. Het kan bijvoorbeeld weer op andere koffersets geklikt worden. Hierdoor kan de monteur snel, effectief arbo-vriendelijk en georganiseerd aan het werk.

Juryoordeel

Sortimo heeft met haar complete assortiment goed gekeken naar de wensen van monteurs, en hier een heel fraai en georganiseerd totaalconcept voor ontwikkeld. Volgens de jury is dit een heel goed alternatief voor die enorme koffer die veel monteurs dag in, dag uit, mee naar zolders sjouwen, en waarvan je het merendeel van de inhoud niet gebruikt. Een installateur die modulair kan denken, heeft met het ProClick-systeem een maatwerk gereedschapskoffer die de rug spaart, en waarmee je gezien mag worden. Aandacht voor de werkplezier en de werkomstandigheden van monteurs is broodnodig om aantrekkelijk te zijn in de grote uitdaging genoeg technici voor de branche te werven.